EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 1.6.2005
KOM(2005) 224 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

Nediskriminavimas ir lygios galimybės visiems – pagrindų strategija

{SEK(2005) 689}

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

Nediskriminavimas ir lygios galimybės visiems – pagrindų strategija

(Tekstas svarbus EEE)

1. ĮVADAS – POLITIKOS KONTEKSTAS

Europos Sąjunga aktyviai skleidžia pagrindinių teisių, nediskriminavimo ir lygių galimybių visiems idėjas.

Jau daugelį metų ES užima pagrindines pozicijas kovodama su lyčių diskriminacija ir skatindama lyčių lygybę. Visai neseniai ji ėmėsi veiksmų, siekdama apsaugoti žmones nuo diskriminacijos dėl rasinės arba etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos.

Tokios pastangos davė rezultatų, įskaitant sukurtus išsamius, perspektyvius ir pasaulyje neturinčius precedento antidiskriminacinius teisės aktus. Tačiau būtina dirbti toliau, siekiant užtikrinti veiksmingą šios teisinės bazės įgyvendinimą bei įtvirtinimą. Dėl savo asmeninių savybių, tokių kaip lytis, etninė priklausomybė, amžius, seksualinė orientacija ar negalia, kai kure asmenys ir toliau negali visiškai savęs realizuoti. Diskriminacija žlugdo žmonių gyvenimą. Ji taip pat kenkia ekonomikai ir, apskritai, visuomenei. Be to, ji kelia nepasitikėjimą ir neleidžia sėkmingai diegti pagrindinių Europos lygybės ir teisinės valstybės vertybių.

Būtina veiksmingai pašalinti užimtumo, mokymo ir kitų galimybių kliūtis. Iš tikrųjų, ES bus sunku pasiekti išsikeltus ambicingus ekonomikos ir užimtumo augimo tikslus, jei kai kurie asmenys dėl lyties, negalios, rasės, amžiaus arba kitokių priežasčių negalės dirbti arba tobulėti. Būtinybę kovoti su diskriminacija ir integruoti socialiai pažeidžiamas grupes į darbo rinką įrodo ES demografijos iššūkiai – po 25 metų ES darbingo amžiaus žmonių sumažės 20 milijonais.

Akivaizdu, kad kovojant su daugialypiais ir giliai įsišaknijusiais nelygybės modeliais, kuriuos patiria kai kurios grupės, antidiskriminacinių teisės aktų įgyvendinimo ir įtvirtinimo viename lygmenyje nepakaks. Parengus antidiskriminacijos politiką, kurios tikslas – saugoti nuo nevienodo elgesio su asmenimis , būtina daryti tolesnę pažangą. ES turėtų sustiprinti savo pastangas skleisdama lygių galimybių visiems idėjas, kad būtų įveiktos struktūrinės kliūtys, su kuriomis susiduria migrantai, etninės mažumos, neįgalieji, seni ir jauni darbuotojai, taip pat kitos pažeidžiamos grupės.

ES turi sukaupusi daug patirties kovojant su lyčių diskriminacija ir skatinat lyčių lygybę. Ji ir toliau rengs specialiąsias priemones šioje srityje. Komisija neseniai pasiūlė įkurti naują Europos lyčių lygybės institutą, kuris remtų ES institucijas ir valstybes nares skatinant vyrų ir moterų lygybę bei kovojant su lyčių diskriminacija[1]. 2006 m. planuojama pateikti pasiūlymus tolesnėms dabartinės lyčių lygybės pagrindų strategijos (2001–2005 m.) priemonėms. Komunikatas sudarys lyčių lygybės būsimos veiklos planą.

[1] 2005.3.8 KOM(2005) 81.

Be to, ES turėtų gerai pagalvoti, kaip jos patirtis kovojant su lyčių diskriminacija bei skatinant vyrų ir moterų lygybę gali būti panaudota užkertant kelią diskriminacijai dėl kitų priežasčių. Vadovaudamasi lyčių aspekto integravimo principu, ji turėtų atsižvelgti į įvairias vyrų ir moterų diskriminacijos dėl rasinės arba etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos apraiškas. Kai kuriose srityse reikėtų pagalvoti apie integruotą požiūrį skatinant nediskriminavimą ir lyčių lygybę. Formuojant tokį integruotą požiūrį reikėtų atsižvelgti į tai, kad kai kurie asmenys gali patirti sudėtinę diskriminaciją dėl keleto priežasčių.

ES ne tik įgyvendina politiką prieš diskriminaciją ir skleidžia lygių galimybių idėjas, ji ir toliau skatins specialią veiklą pagal 2003 m. Europos Komisijos pasiūlytą daugiametį veiksmų planą dėl negalios[2].Pirmoji ES dvejų metų ataskaita apie neįgalių žmonių padėtį bus paskelbta 2005 gruodžio mėn.

2. ATSAKAS SUINTERESUOTOSIOMS ŠALIMS – ŽALIOSIOS KNYGOS KONSULTACIJOS REZULTATAI

Šis komunikatas yra 2004 m. gegužės 28 d. Europos Komisijos priimtos Žaliosios knygos „Lygybė ir nediskriminavimas po ES plėtros“[3] tęsinys. Joje atsižvelgiama į nacionalinių institucijų komentarus ir atsiliepimus, specializuotų lygių teisių institucijų, nevyriausybinių organizacijų, regioninių ir vietinių valdžios institucijų, socialinių partnerių, ekspertų ir atskirų visuomenės atstovų. (Iš viso buvo gauta virš 1500 atsiliepimų).

Konsultacija patvirtino didelį susidomėjimą ir pritarimą ES vykdomai veiklai šioje srityje bei specialiesiems veiksmams, kuriais skatinama lyčių lygybė. Didelė respondentų dauguma manė, kad po plėtros Sąjunga turėtų sustiprinti savo pajėgas kovoje su diskriminacija dėl lyties, rasinės arba etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos.

Konsultacijos akivaizdžiai parodė, kad būtina imtis tolesnių veiksmų, siekiant sustiprinti galiojančių EB antidiskriminacinių teisės aktų poveikį. Vienas iš jų – užbaigti teisės aktų perkėlimą į nacionalinę teisę ir informuoti visuomenę. Kai kurie respondentai pabrėžė būtinybę imtis papildomų priemonių, kad būtų papildyta galiojanti teisinė bazė, įskaitant galimybę toliau leisti EB teisės aktus pagal EB sutarties 13 straipsnį. Kiti manė, kad tam dar nėra tinkamas laikas, ir pabrėžė būtinybę atsižvelgti į subsidiarumo principą bei pasverti tolesnių įstatyminių veiksmų galimas ekonomines išlaidas ir naudą.

Didžioji dauguma pritarė idėjai toliau rinkti duomenis, kad būtų galima geriau suprasti diskriminacijos reiškinį, ir kurti bei stebėti veiksmingą šios srities politiką. Tačiau taip pat buvo išreikštas susirūpinimas dėl būtinybės saugoti asmens privatumą ir apdairiai atrinkti bei apdoroti duomenis.

Didžioji respondentų, kurie atsakė raštu, dalis pabrėžė pridėtinę ES finansavimo vertę remiant politikos formavimą ir antidiskriminacinių teisės aktų įgyvendinimą. Buvo išskirti trys pagrindiniai būsimo ES finansavimo prioritetai: visuomenės informavimas, antidiskriminacinių teisės aktų poveikio analizė ir stebėsena bei grupių, kovojančių su diskriminacija, tinklų kūrimas. Atsakymuose taip pat buvo atkreiptas dėmesys į visų susijusių suinteresuotųjų šalių bendradarbiavimo svarbą formuojant politiką Europos, nacionaliniame, regioniniame ir vietos lygmenyje.

---

2 Neįgalių asmenų užimtumo lygios galimybės – Europos veiksmų planas, KOM(2003) 650, 2003.10.30.

3 KOM(2004) 379 Žaliosios knygos tekstą ir informaciją apie atsiliepimus rasite adresu: http://europa.eu.int/comm/employment_social/fundamental_rights/policy/aneval/green_en.htm

Žaliojoje knygoje buvo akcentuojama keletas kitų ES politikos sričių, kurios galėtų prisidėti prie nediskriminavimo principo įgyvendinimo. Iš atsakymų Žaliajai knygai galima matyti, jog atsiranda vis daugiau nuomonių, kad būtų naudinga įtraukti lygybės ir nediskriminavimo idėjas į daugelį ES poitikos veiklų.

Taip pat daugelis sutiko, kad ES turėtų skatinti bendromis jėgomis skleisti lygybės idėjas ir kovoti su visų formų diskriminacija, kaip nurodyta EB sutarties 13 straipsnyje. Tačiau respondentai taip pat pabrėžė būtinybę ir toliau kreipti ypatingą dėmesį į lyčių lygybės skatinimą.

3. NEDISKRIMINAVIMO IR LYGIŲ GALIMYBIŲ PAGRINDŲ STRATEGIJA

3.1. Veiksmingos teisinės apsaugos nuo diskriminacijos užtikrinimas

Praėjo jau beveik penkeri metai, kai buvo priimti EB teisės aktai[4], draudžiantys tiesioginę ir netiesioginę diskriminaciją dėl rasinės arba etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos. Šios dvi 2000 m. priimtos direktyvos papildė gausius EB lyčių diskriminacijos teisės aktus. Direktyvose pateikiami išsamūs tiesioginės ir netiesioginės diskriminacijos bei priekabiavimo apibrėžimai. Jose taip pat nurodoma, kad kai kuriomis aplinkybėmis nenusižengiant įstatymui gali būti padarytos tam tikros nediskriminavimo principo išimtys.

Per kelerius paskutiniuosius metus dėl tiesioginio EB antidiskriminacinių teisės aktų poveikio visų ES šalių įstatymuose buvo padaryti svarbūs pakeitimai. Tačiau Komisija su nerimu pastebi, kad kai kurios svarbios nuostatos vis dar nėra visiškai perkeltos į visų valstybių narių nacionalinę teisę.

Ypatingą susirūpinimą kelia tai, kad kai kurių valstybių narių lygių teisių institucijos, galinčios suteikti nepriklausomą pagalbą aukoms, yra nepakankamai efektyvios ir menkai aprūpintos. Taip pat nerimą kelia nepakankamas dėmesys, skiriamas visuomenės informavimui apie naujas antidiskriminacines teises. Nukentėjusiems nuo diskriminacijos asmenims yra be galo sunku įtvirtinti savo teises neturint informacijos ir negaunant profesionalios pagalbos.

Komisija jau pradėjo pažeidimų procedūras prieš keletą valstybių narių ir toliau įdėmiai stebės, kaip perkeliami įstatymai. 2006 m. Komisija turės pateikti ataskaitą apie direktyvų 2000/43/EB ir 2000/78/EB perkėlimą, ir, jei reikia, direktyvas pakeisti bei atnaujinti.

Taip pat akivaizdu, jog be įstatymų perkėlimo kurį laiką dar reikės imtis papildomų priemonių, siekiant veiksmingai įgyvendinti antidiskriminacinius teisės aktus ir juos įtvirtinti visoje ES. Veiklos prioritetai yra šie:

- Specializuotų lygių teisių institucijų, teisėjų, teisininkų, NVO ir socialinių partnerių tikslinis mokymas bei gebėjimų ugdymas.
- Susijusių suinteresuotųjų šalių tinklų kūrimas ir pasikeitimas patirtimi.
- Visuomenės informavimas ir informacijos apie Europos ir nacionalinius antidiskriminacinius įstatymus sklaida.

---

[4] 2000 m. birželio 29 d. Tarybos direktyva Nr. 2000/43/EB (OL L 180, 2000.7.19, p. 22), įgyvendinanti vienodo požiūrio principą asmenims, nepriklausomai nuo jų rasinės arba etninės kilmės ir 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyva Nr. 2000/78/EB (OL L 303, 2000.12.2, p. 16), nustatanti vienodų sąlygų taikymo užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus.

Kad tokios priemonės būtų veiksmingos, visos susijusios suinteresuotosios šalys Europos, nacionaliniu ir regioniniu mastu turi dirbti išvien. ES parama bus galima naudotis per Bendrijos veiksmų programą, skirtą kovai su diskriminacija, o po 2007 m. – pagal PROGRESS programą.

Be to, Komisija tikisi, kad Taryba jau greitai nutars dėl savo 2001 m. Pagrindinio sprendimo pasiūlymo, kuriame nustatomi bendri standartai kovojant su rasiniais nusikaltimais, įskaitant antisemitizmą ir nusikaltimus religinėms mažumoms.

Kitos ES iniciatyvos papildo antidiskriminacinių įstatymų bazę, sukuria palankesnes sąlygas tiems, kas gali nukentėti nuo diskriminacijos ar būti kitaip pažeidžiami. Tokioms iniciatyvoms priklauso ES teisės aktai, nustatantys ilgalaikių gyventojų iš trečiųjų šalių teises[5], taip pat ir teisės aktai, kuriais praplečiamos ES taisyklės dėl trečiųjų šalių piliečių socialinio draudimo koordinavimo[6].

✓ Išsami metinė ataskaita apie nacionalines įgyvendinamo priemones, kuriomis perkeliamos direktyvų 2000/43/EB ir 2000/78/EB nuostatos (teisės ekspertų grupė).

✓ Komisijos ataskaitų, kuriose nagrinėjamas direktyvų 2000/43/EB ir 2000/78/EB perkėlimas, Tarybai ir Parlamentui paskelbimas 2006 m. pradžioje.

✓ papildomųjų priemonių ES finansavimas pagal Bendrijos veiksmų programą, skirtą kovai su diskriminacija ir po 2007 m. – pagal PROGRESS.

3.2. Tolesnių veiksmų, papildančių dabartinę teisinę bazę, būtinybės įvertinimas

Pagal galiojančią EB teisinę bazę, rasinė diskriminacija yra draudžiama užimtumo, mokymo, švietimo, socialinės apsaugos, socialinių privilegijų srityse ir galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis (Direktyva 2000/43/EB). Apsauga nuo diskriminacijos dėl religijos ar tikėjimo, amžiaus, negalios ir seksualinės orientacijos yra apribota užimtumo, profesijos ir profesinio mokymo sritimis (2000/78/EC). Direktyvoje 2004/113/EB apsauga praplečiama iki moterų ir vyrų vienodų galimybių naudotis prekėmis bei paslaugomis, bet ne iki kitų, Direktyvoje 2000/43/EB aprašomų, sričių.

Komisija sutinka su kai kurių suinteresuotųjų šalių reikalavimais imtis veiksmų, kad būtų įveikti apsaugos nuo diskriminacijos dėl įvairių priežasčių lygio ir apimties skirtumai. Atsižvelgdama į būtinybę dėti daugiau pastangų, kad būtų užtikrintas tinkamas galiojančios teisės bazės taikymas, taip pat į ekonominius ir politinius klausimus, akcentuotus kai kuriuose Žaliosios knygos konsultacijos atsakymuose, Komisija šiame etape neteikia tolesnių teisinių pasiūlymų pagal Sutarties 13 straipsnį.

Tačiau Komisija pradės nuodugnią analizę, ar numatomos naujos priemonės, papildančios galiojančią teisinę bazę, yra svarbios ir, ar gali būti pritaikytos. Bus analizuojamos valstybių narių ir kai kurių trečiųjų šalių nacionalinės nuostatos, apimančios daugiau nei EB direktyvų reikalavimai. Analizėje bus svarstoma atitinkama teisinių ir neteisinių priemonių nauda. Joje taip pat bus pateikta įvairių politikos galimybių išlaidų ir naudos analizės sintezė, atlikta nacionaliniame lygmenyje. Su analizės rezultatais bus galima susipažinti 2006 m. rudenį. Remdamasi šia medžiaga, Komisija įvertins galimų naujų iniciatyvų, papildančių galiojančią teisinę bazę, tinkamumą.

✓ Tinkamumo analizė dėl naujų iniciatyvių, papildančių galiojančią teisinę bazę.

---

5 *2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyva Nr. 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso Europos Sąjungos oficialusis leidinys L 016, 2004.1.23, p.0044 – 0053.*

6 *2003 m. gegužės 14 d. Tarybos reglamentas Nr. 859/2003, 2005 m. gegužės 20 d. OL L 124.*

3.3. Nediskriminavimo ir lygių galimybių visiems idėjų integravimas

Antidiskriminaciniai teisės aktai labai priklauso nuo pažeidžiamų asmenų noro ir sugebėjimo dalyvauti sudėtingame, rungimosi principu pagrįstame, teismo procese. Teisinė asmens teisių apsauga yra neabejotinai svarbi ir bylos, pritraukiančios visuomenės dėmesį, gali ilgainiui keisti socialinius ir kultūrinius reiškinius.

Vis dėlto, taikant vien tik teisės aktus, yra sunku kovoti su sudėtinga ir giliai įsišaknijusia kai kurių grupių patiriama nelygybe. Gali prireikti konstruktyvių priemonių, kad būtų atlyginta už ilgalaikę nelygybę, kurią patyrė žmonių grupės, šimtmečiais neturėjusios teisės į lygias galimybes.

ES patirtis lyčių lygybės srityje nekelia jokių abejonių, jog asmens teisių apsauga turi būti paremta papildomomis priemonėmis, kad būtų galima ilgam laikui pakeisti ir skatinti iš tiesų lygias galimybes visiems. Tą patvirtina ir per kelerius metus, o kai kuriais atvejais ir per dešimtmečius, valstybių narių sukaupta patirtis, įgyvendinant nacionalinius antidiskriminacinius teisės aktus.

Lyčių srityje pagal EB sutarties 3 straipsnio 2 dalį buvo pradėta „integruoti“ lyčių aspektą [7], kuriuo siekiama skatinti vyrų ir moterų lygybę visose ES veiklos srityse. ES taip pat turi patirties integruojant lyčių aspektą kovoje su rasizmu[8] ir skatinant neįgalių žmonių integraciją[9].

Ratifikuojamos Sutarties dėl Konstitucijos Europai III-118 straipsnyje galėjo būti numatytas naujas integravimo pagrindas visoms diskriminacijos formoms, aprašytoms ankstesniame EB sutarties 13 straipsnyje. Šiuo požiūriu taip verta atkreipti dėmesį į Sutarties dėl konstitucijos II-111 straipsnį, kuriame dar kartą patvirtinama, kad ES institucijos ir valstybės narės, įgyvendindamos ES teisės aktus, turi gerbti Pagrindinių teisių chartijoje išvardintas teises ir principus (įskaitant nediskriminavimą).

Komisija pasiryžo užtikrinti, kad ES teisiniai ir reglamentuojantys pasiūlymai atitiktų ES Pagrindinių teisių chartijos nuostatas[10]. „Poveikio analizė“, taikoma visiems naujiems pasiūlymams prieš juos patvirtinant Komisijai, yra viena iš toko „patikrinimo“ varomųjų jėgų. Metodologija, leidžianti stebėti, ar laikomasi Pagrindinių teisių chartijos, buvo aprašyta paskutiniame Komisijos komunikate[11].

Integravimas ir integruoto požiūrio formavimas turėtų ne tik padidinti matomumą ir darną, bet ir sutelkti dėmesį į daugialypės diskriminacijos atvejus, taip pat palankiai veikti skatinant lygias galimybes visiems.

✓ Priemonių, skatinančių nediskriminavimo ir lygių galimybių visiems integravimą į visas ES veiklos sritis, kūrimas.

✓ Dvimetės ataskaitos apie žmonių su negalia padėtį (pirmoji ataskaita 2005 m.)

---

7 KOM(96) 67 Lyčių aspekto integravimas aprašytas kaip: „tam tikros moterų ir vyrų padėties, prioritetų ir poreikių sisteminis integravimas visose veiklos srityse, siekiant skatinti lygybę tarp moterų ir vyrų bei koncentruoti visas bendrąsias veiklos sritis ir priemones lygybei pasiekti ir planavimo stadijoje aktyviai bei atvirai atsižvelgti į jų poveikį atitinkamai moterų ir vyrų padėčiai“.

8 KOM(1998) 183 Veiksmų planas prieš rasizmą, 1998.3.25.

9 Neįgalių asmenų užimtumo lygios galimybės – Europos veiksmų planas, KOM(2003) 650, 2003.10.30.

10 SEK(2001) 380.

11 KOM(2005) 172, 2005.4.27.

3.4. Mokymasis iš naujovių ir pažangios praktikos bei jų skatinimas

Pagal 3.3 dalyje aprašytą integravimą Europos Komisija sieks užtikrinti, kad įvairios ES finansavimo priemonės prisidėtų prie nediskriminavimo ir lygių galimybių visiems skatinimo. Ji ypač skatins keistis pažangia patirtimi, bendradarbiauti ir dirbti tinkluose tarp nacionalinių institucijų, specializuotų lygių teisių institucijų, organizacijų, dirbančių su asmenimis, nukentėjusiais nuo diskriminacijos, ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis.

Remiantis naujais metodais, nukreiptais prieš diskriminaciją darbo rinkoje, sukurtus pagal EQUAL Bendrijos iniciatyvą[12], labai svarbų vaidmenį šioje srityje turėtų vaidinti Europos socialinis fondas. Komisijos pasiūlymuose dėl Europos socialinio fondo paramos per naująjį 2007 – 2013 m. programų laikotarpį ypatingas dėmesys skiriamas socialinei pažeidžiamų žmonių integracijai ir kovai su diskriminacija[13].

PROGRESS programa papildys ESF darbą lyčių lygybės ir antidiskriminacijos srityse, ja bus finansuojamos studijos, informuojama visuomenė, keičiamasi pažangia patirtimi, kuriami tinklai, stebima bei vertinama. PROGRESS pasiūlyme deramai atsižvelgiama į išmoktas pamokas įgyvendinant Bendrijos veiksmų programas, skirtas kovai su diskriminacija[14] ir lyčių lygybės skatinimui[15].

Pradedant nuo dabartinių Socrates, Leonardo ir Jaunimo programų, nauja švietimo, mokymo ir jaunimo programų karta[16] gali daug prisidėti prie nediskriminavimo ir lygių galimybių visiems skatinimo. Šias sritis taip pat galėtų praturtinti toliau vykdomi lyginamieji tyrimai ir analizės pagal ES šeštąją ir septintąją mokslo programas[17]. ES finansinė parama pagrindinių teisių, imigracijos bei prieglobsčio srityse, įskaitant Europos pabėgėlių fondą, INTI ir ARGO programas, gali padėti nugalėti diskriminaciją ir skatinant lygias galimybes visiems[18].

Norint stebėti, kaip įgyvendinami EB antidiskriminaciniai teisės aktai, būtina tobulinti duomenų apie diskriminaciją rinkimą. Komisija dirbs kartu su nacionalinėmis institucijomis ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis, kad būtų sukurtos geresnės statistikos priemonės, padedančios vertinti diskriminacijos paplitimą. 2006 m. ji išleis vadovą, kuriame bus išdėstyti praktiški patarimai, kaip rinkti duomenis apie diskriminaciją.

Europos rasizmo ir ksenofobijos priežiūros centras (ERKPC)[19], nuo pat jo įkūrimo 1997 m. vaidino svarbų vaidmenį remiant ES ir valstybių narių pastangas kovoje su rasizmu ir ksenofobija. Tęsdama ERKPC darbus, Komisija greitai pateiks pasiūlymą įkurti naują Pagrindinių teisių agentūrą. Tikimasi, jog į agentūros tikslų sąrašą bus įtraukta informacija ir su įvairiais klausimais susijusių duomenų rinkimas, konsultacijos politikams, bendradarbiavimas su pilietine visuomene ir visuomenės informavimas.

✓ Nepriklausomas Bendrijos veiksmų programos, skirtos kovai su diskriminacija, vertinimas (2005 m.).

✓ Vadovo apie duomenų, susijusių su diskriminacija, rinkimą išleidimas (2006 m.).

---

12 http://europa.eu.int/comm/employment_social/soc-prot/schemes/index_en.htm

13 KOM(2004) 493, 2004.7.4.

14 http://europa.eu.int/comm/employment_social/soc-prot/schemes/index_en.htm

15 http://europa.eu.int/comm/employment_social/soc-prot/schemes/index_en.htm

16 KOM(2004) 474 ir KOM(2004) 471, 2004.7.4.

17 http://europa.eu.int/comm/employment_social/soc-prot/schemes/index_en.htm

18 http://europa.eu.int/comm/employment_social/soc-prot/schemes/index_en.htm

19 http://eumc.eu.int/eumc/index.php

3.5. Visuomenės informavimas ir bendradarbiavimas su suinteresuotosiomis šalimis

Siekiant sėkmingai įgyvendinti šiame komunikate aprašytą darbotvarkę, kurioje skatinamas teigiamas požiūris į lygybę, Komisija siūlo paskelbti 2007 m. Europos lygių galimybių visiems metais. Europos metai padės informuoti visuomenę, koncentruoti politinį dėmesį ir mobilizuoti pagrindines suinteresuotąsias šalis. Per šiuos metus pagrindinis dėmesys bus skiriamas keturiems pagrindiniams prioritetiniams uždaviniams:

- Teisėms
- Pripažinimui
- Atstovavimui
- Pagarbai

Per šiuos metus bus siekiama: informuoti žmones apie jų teises į apsaugą nuo diskriminacijos pagal Europos ir nacionalinius teisės aktus; suvokti įvairovę kaip ES turtą; ir skatinti lygias galimybes visiems ekonomikos, socialiniame, politikos ir kultūriniame gyvenime. Ypač svarbu bus sujungti ir derinti šiuos metus su Europos kultūrinio dialogo metais 2008 m., siekiant, kad abeji metai papildytų vieni kitus savo apimtimi ir remiama veikla. Kai tinka, kai kurios pagrindinės Europos lygių galimybių visiems metų mintys ir temos gali būti perkeltos į Europos kultūrinio dialogo metus.

Komisija yra įsitikinusi, kad būtina įtraukti visas susijusias Europos ir nacionalines suinteresuotąsias šalis, kad būtų galima užtikrinti veiksmingą nediskriminavimo principo įgyvendinimą visoje ES. Todėl ji siūlo kas metus organizuoti aukšto lygio „Viršūnių susitikimą dėl lygybės“, kuriame dalyvautų ministrai, nacionalinių lygių teisių institucijų vadovai, Europos lygio NVO vadovai, Europos socialiniai partneriai ir tarptautinių organizacijų atstovai. Toks susitikimas pirmą kartą būtų organizuojamas 2007 m. pradžioje ir sutaptų su Europos lygių galimybių visiems metų pradžia.

Komisija ypatingai siekia bendradarbiauti su darbdaviais, kad paskatintų vengti diskriminacijos darbo vietoje ir palaikytų įvairovės politiką. Pati būdama darbdave, Europos Komisija gerai žino, kokie iššūkiai laukia kuriant veiksmingą politiką kovai su diskriminacija ir lygių galimybių skatinimui. Šiuo metu ji įgyvendina Ketvirtąją veiklos programą lygioms moterų ir vyrų galimybėms Europos Komisijoje užtikrinti ir visai neseniai pradėjo konkrečias iniciatyvas, kuriomis skatinamas neįgalių žmonių ir etninių mažumų įdarbinimas.

✓ Europos lygių galimybių visiems metai (2007 m.).

✓ Metinis, aukšto lygio viršūnių susitikimas dėl lygybės, suburiantis pagrindines suinteresuotąsias šalis.

3.6. Specialios pastangos kovoti su diskriminacija ir socialine atskirtimi, kurią patiria kai kurios tautinės mažumos

Vienas iš pagrindinių išsiplėtusios Europos Sąjungos iššūkių yra būtinybė sukurti aiškų ir veiksmingą būdą, kaip integruoti etnines mažumas į socialinį gyvenimą ir darbo rinką. Plėtra praturtino ES įvairovę kultūros, kalbų ir tautų atžvilgiu. Tokia tendencija ir toliau tęsis 2007 m. prisijungus Bulgarijai ir Rumunijai ir po planuojamos derybų pradžios dėl narystės su Kroatija ir Turkija.

Viena, ypatingą nerimą kelianti problema yra romų padėtis. Komisija jau ne vieną kartą pabrėžė sunkias romų bendruomenės sąlygas valstybėse narėse, šalyse kandidatėse ir stojančiose šalyse. Iš ES biudžeto buvo skirtos didelės finansinės paramos sumos, įskaitant virš 100 mln. EUR pagal PHARE programą, būtent romams skirtiems projektams. Tačiau

romai vis dar patiria ypač sunkias atskirties ir diskriminacijos formas švietimo, įdarbinimo, apgyvendinimo, sveikatos apsaugos ir kitose srityse. Be to, ES reikia pasirengti įvairiems naujų migrantų, susiformavusioms migrantų kilmės mažumų ir kitų mažumų grupių poreikiams.

Įvairios šiuo metu taikomos ES politikos ir finansavimo priemonės gali padėti remti nacionalinių institucijų ir pilietinės visuomenės pastangas integruoti mažumas. Ateityje reikės derinti visų susijusių suinteresuotųjų šalių pastangas, kad būtų kuo didesnis šių priemonių poveikis ir veiksmingumas.

EB antidiskriminaciniuose teisės aktuose draudžiama tiesioginė ir netiesioginė diskriminacija dėl rasės arba etninės kilmės, arba religijos. Europos užimtumo strategijoje valstybės narės skatinamos kurti priemones, kuriomis būtų skatinama mažumų integracija į darbo rinką pagal valstybių narių nacionalinius veiksmų planus. ES atvirasis socialinės integracijos koordinavimo metodas taip pat skirtas skurdui ir atskirčiai, kurią patiria etninės mažumos, migrantai ir kitos pažeidžiamos grupės. ES finansinė parama gali išspręsti šias problemas per Europos socialinį fondą, įskaitant Bendrijos iniciatyvą EQUAL.

Komisija, siekdama paremti politikos formavimą šioje srityje, planuoja įkurti aukšto lygio patarėjų grupę mažumų integracijos į socialinį gyvenimą ir darbo rinką klausimais. Ši grupė, kurios pirmasis susitikimas vyktų 2006 m. pradžioje, suburs ribotą iškilių pasaulio politikos, verslo, pilietinės visuomenės ir tarptautinės bendruomenės asmenybių skaičių.

✓ Aukšto lygio patarėjų grupė dėl mažumų integracijos į socialinį gyvenimą ir darbo rinką.

3.7. Plėtra, santykiai su trečiosiomis šalimis ir tarptautinis bendradarbiavimas

Plečiantis ES, žmogaus teisių principai, įskaitant pagarbą mažumoms ir jų apsaugą, sudaro neatsiejamą vadinamosios ES narystės „politinio kriterijaus“ dalį. Šie principai sudaro pasiruošimo ES narystei strategijos pagrindą stojančioms šalims ir šalims kandidatėms (Bulgarijai, Rumunijai, Turkijai ir Kroatijai) taip pat ir kitų Vakarų Balkanų šalių (Albanijos, Bosnijos ir Hercegovinos, buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos, Serbijos ir Juodkalnijos) stabilizacijos ir asociacijos procesui. Be to, būsimosios valstybės narės turi laikytis ES teisės *acquis* antidiskriminacijos ir lygių galimybių srityse.

Galiojančios ir būsimos pasirengimo narystei finansinės priemonės[20] bus skirtos tolesniam ES finansavimui ir skatins vienodą požiūrį ir lygias galimybes šalyse, besirengiančiose tapti ES narėmis. ES finansavimas taip pat yra pagrindinė priemonė, kuria formuojami pagrindiniai instituciniai ir administraciniai gebėjimai įgyvendinant ES *acquis*.

Antidiskriminacija ir žmogaus teisių klausimai taip pat minimi ES kaimynystės politikoje ir pirmosios bangos veiksmų planuose, apimančiuose santykius su Jordanija, Moldova, Maroku, Tunisu, Ukraina, Izraeliu ir Palestinos savivalda. 2000 m. birželio 23 d. Kotonu susitarime tarp ES ir 78 Afrikos, Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno (AKR) valstybėmis nustatomi pasirašiusiųjų valstybių įsipareigojimai užtikrinti pagarbą žmogaus teisėms, kurios sudaro pagrindinę susitarimo dalį[21] ir panaikinti visas diskriminacijos formas, ypač dėl kilmės, lyties, rasės, kalbos ir religijos.[22] Nediskriminavimas yra nuolatinio politinio dialogo tarp ES ir jos AKR partnerių tema.[23]

---

20 http://europa.eu.int/comm/enlargement/financial_assistance.htm

21 Kotonu susitarimo 9 straipsnis.

22 Kotonu susitarimo 13 straipsnis.

23 Kotonu susitarimo 8 straipsnis.

Nediskriminavimo klausimai, ypatingai mažumų padėtis, yra dažnai aptariami ES žmogaus teisių dialoguose su trečiosiomis šalimis, taip pat su tarptautinėmis organizacijomis. ES finansinę parama kovai su diskriminacija ir lygioms galimybėms skiriama trečiųjų šalių NVO ir tarptautinių organizacijų įgyvendinamiems projektams per Europos iniciatyvą demokratijai ir žmogaus teisėms remti, taip pat per tam tikras bendradarbiavimo programas su Azijos, Lotynų Amerikos ir AKR bei MEDA regionais.

ES sieks bendradarbiauti su atitinkamomis tarptautinėmis organizacijomis, įskaitant JT, Europos Tarybą ir Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizaciją (ESBO). ES vykdoma veikla bei Sąjungos santykiai su trečiosiomis šalimis grindžiami tarptautinėmis sutartimis ir deklaracijomis, skirtomis kovai su diskriminacija ir lygioms galimybėms.

Europos Komisija aktyviai skleidžia nediskriminavimo ir lygių galimybių idėjas Jungtinėse Tautose. Ji energingai dalyvauja tolesniame darbe po 1995 m. vykusios Pekino konferencijos dėl lyčių lygybės. Ji prisidėjo prie 2001 m. pasaulio konferencijos prieš rasizmą, vykusios Durbane. Šiuo metu ji atstovauja ES derybose dėl naujosios JT Neįgaliųjų asmenų teisių konvencijos. ES taip pat remia Tarptautinės darbo organizacijos pastangas propaguoti tinkamą darbotvarkę, kurioje numatoma lygybės ir nediskriminavimo principai.

✓ Nediskriminavimo ir lygių galimybių visiems skatinimas besiplečiančioje Europoje, taip pat santykiuose su trečiosiomis šalimis.

✓ Bendradarbiavimas su tarptautinėmis organizacijomis, siekiant užtikrinti darną, papildymą ir aiškų darbų pasidalijimą.

4. IŠVADA

Šiame komunikate numatoma perspektyvi strategija, kuria skatinama nediskriminacija ir lygios galimybės visiems Europos Sąjungos gyventojams. 2006 m. Komisija pristatys komunikatą, išsamiau nagrinėjantį lyčių lygybę.

Pagrindinė šios strategijos dalis skirta užtikrinti veiksmingą teisinę apsaugą prieš diskriminaciją visoje ES. Pagal ją EB antidiskriminaciniai teisės aktai turėtų būti visiškai perkelti visose valstybėse narėse. Taip pat reikalinga daug papildomų priemonių, ypač norint užtikrinti, kad žmonės žinotų savo teises ir galėtų siekti teisingumo.

Be teisinės asmens teisių apsaugos, šiame komunikate nustatoma teigiama ir aktyvi nediskriminavimo ir lygių galimybių visiems propagavimo strategija. Veiksmingas šios strategijos įgyvendinimas reikštų didelę pažangą, dalyvaujant visoms susijusioms suinteresuotosioms šalims, taip pat ir plačiajai visuomenei. Naujasis požiūris atspindimas pasiūlyme paskelbti 2007 m. Europos lygių galimybių visiems metais, kuris pridedamas prie šio komunikato.

Pagrindų strategija ir įvairios komunikate minimos iniciatyvos bus nuolatos stebimos ir vertinamos atitinkamų Komisijos tarnybų. Susitikimai bus organizuojami kas dvejus metus ir juose dalyvaus nacionalinių institucijų, specializuotų lygių teisių institucijų, pilietinės visuomenės organizacijų, socialinių partnerių ir kitų suinteresuotųjų šalių atstovai, kurie ieškos galimybių, padedančių geriau įgyvendinti strategiją. Teisės ekspertų tinklas, finansuojamas Komisijos pagal veiksmų programą, skirtą kovai su diskriminacija, ir toliau stebės EB antidiskriminacinių teisės aktų perkėlimą ir įgyvendinimą. Išorės vertintojai įvertins veiksmų, remiamų per Bendrijos veiksmų programą, skirtą kovai su diskriminacija, būsimą PROGRESS programą ir Europos lygių galimybių visiems metų svarbą, veiksmingumą ir rezultatus.